Gospodarstvo uspešno, vendar...

● PO PODATKIH, ki jih je zbrala občinska skupščina, so šišenske gospodarske organizacije uspešno zaključile prve mesece poslovnega leta. Celotno gospodarstvo občine je za 21 % preseglo promet, ki ga je ustvarilo lani v istem obdobju. Glede na to, da je dinamika v kasnejših mesecih močnejša, lahko pričakujemo, da bodo gospodarske organizacije še izboljšale rezultate, ki so se pokazali v prvem četrtletju. Manjše uspehe kot v istem obdobju lani so dosegle le tri organizacije v industriji, dve v gradbeništvu, ena v prometu, šest trgovskih podjetij in štiri organizacije v obrti in komunali.

● Kljub uspešnemu gospodarjenju pa ogroža nelikvidnost dosežene uspehe gospodarstva, saj je bilo letos blokiranih povprečno 7 do 13 organizacij do uvedbe večstranske kompenzacije dolgov. Kompenzacija pa ni pustila neokrnjenega skoraj nobenega žiro računa. Že v mesecu februarju, še močneje pa v marcu, se je znižal priliv na žiro račune, ker so mnoge gospodarske organizacije čakale z izpolnitvijo svojih obveznosti. Mnoge gospodarske organizacije so zaradi tega dejansko gospodarile iz rok v usta.

● Zaposlenost v gospodarstvu se je letos v primerjavi z lanskim letom povečala za 0,6 %, v primerjavi z istim obdobjem lani pa kar za 3,7 %. Največje povečanje je bilo v trgovini 18,4 % in v prometu. Povprečni osebni dohodek je v občini znašal 1.739 din mesečno na zaposlenega in se je v primerjavi z lanskim dvignil za 17,3 %. Dohodki so najhitreje rasli v komunali, obrti, prometu in gradbeništvu, močneje pa so zaostajali v kmetijstvu.

● Mnoge delovne organizacije so že presegle svoje izvozne načrte, prednjačijo pa »DONIT«, Tovarna dekorativnih tkanin, »AGROSTROJ«, »SLOVENIJA VINO« in »LITOSTROJ« s 40 % preseganjem planiranega izvoza. Za splošno oceno gospodarskih gibanj pa vsekakor manjkajo izračuni materialnih stroškov, ki so se letos prav gotovo močno povečali.

B. Š.

Mentor in mecen v kmetijstvu

NAŠE KMETIJSTVO je vsa leta nazaj razpolagalo s skromnimi finančnimi sredstvi. Enako skromno je pričel poslovati tudi občinski sklad za pospeševanje kmetijstva. Skoraj sramežljivo skromna srdestva, s katerimi je razpolagal, je uspešno razdelil na posamezne dejavnosti v kmetijstvu. Z borimi 28 starimi milijoni ali 35 starimi tisočaki na kmetijsko gospodarstvo v občini se ne da kaj prida storiti, kljub temu pa si je upravni odbor sklada močno prizadeval, da bi kar najbolje vnovčil skromna sredstva. Med najpomembnejše naložbe spadajo stroški za osemenjevanje živine, regresi za živino, semenski krompir, žita in silose. Pomembno nalogo pa je sklad opravil tudi pri izobraževanju kmetov. Predvsem ta zadnja naloga postaja vedno bolj pomembno torišče za delovanje sklada, ki si na ta način prizadeva najti pot za hitrejše preusmerjanje kmetij v tržno gospodarjenje.

Razen opisanih nalog se je sklad močno zavzel za probleme višinskih kmetov in izboljšanje pogojev za gospodarjenje na kmetijskih posestvih v odročnejših krajih. Sklad se je zavzel za sodelovanje vseh družbenih organizacij pri urejevanju kmetijskih vprašanj na višinskih kmetijah. Pri tem delu bo vključil v sodelovanje razen kmetijskih organizacij tudi gospodarske in turistične in tako skupno pripravljal možnosti, da se ohranijo še naprej višinske kmetije in da se olajšajo pogoji za gospodarjenje v hribovitih predelih občine.

MI MED SEBOJ

Trije odgovori

DIREKTOR plansko-organizacijskega sektorja v medvoškem »Donitu« inženir Ivan Gorjup nam je poslal pismo s tremi vprašanji; objavili smo ga v prejšnji številki našega časnika. Tedaj mu (zaradi pomanjkanja prostora) nismo odgovorili, zato storimo to danes.

Tovariš Gorjup vprašuje najprej, ali so predložena vsa najvažnejša merila za ocenjevanje gospodarstva. Verjetno ne, kajti namen našega pisanja ni, da ocenjujemo gospodarstvo in njegovo gibanje. Naš namen je, nasprotno, bil in ostal, da o gospodarstvu obveščamo. Za to pa so, tako menimo, predložena vsa potrebna merila, da bralec spozna delovno organizacijo, podjetje, tovarno in si na podlagi našega pisanja vsaj približno zapomni nekaj najpomembnejših podatkov. Vsekakor se strinjamo s tovarišem Gorjupom, da kaže ocenjevati tudi gospodarstvo. Toda tega ni mogoče storiti samo s podatki, ki jih uporabljamo, marveč veliko širše in obsežneje. Najidealneje bi vsekakor bilo, ko bi gospodarstvo ocenjevali gospodarstveniki, in to objektivno, brez slehernega lokalpatriotizma in zmanjševanja (prikrivanja) lastnih napak in pomanjkljivosti. Za informacijo smo torej dobili dovolj podatkov.

V nadaljevanju pisma vprašuje inženir Gorjup, ali so prikazani podatki v okviru posameznega merila popravljeni na skupni imenovalec in to svoje vprašanje ilustrira s podatkom, da je bil dohodek njegove tovarne lani večji. Na to vprašanje ne moremo odgovoriti, ker dobivamo podatke iz občinske skupščine. Potrudili se bomo, da bo kdo iz skupščine odgovoril konkretno.

Tretje vprašanje se nanaša na »dejstvo«, da smo v drugi letošnji številki »Javne tribune« resnično »pomešali« industrijo in trgovino, četudi je to res tako, kakor da bi zmešali jabolka in hruške. Toda podatki, ki jih uporabljamo, so odsev poslovanja in zaposlenosti, pa so bolj ali manj podobni za vse gospodarske veje. Vseeno pa menimo, da ima inženir Gorjup prav, ko trdi, da je to malce problematično. To »napako« smo takoj popravili, ko smo se v tretji letošnji številki ukvarjali samo z industrijo.

Poleg treh vprašanj zastavlja tovariš Gorjup še eno podvprašanje, zakaj nismo upoštevali še izvoza. V svojem pismu je ta podatek tudi uporabil in izdelal novo tabelo, ki smo jo objavili. Vendar menimo, da izvoz ni značilen za vse delovne organizacije, posebno, če iščemo »najboljšega«, ne pa največjega, kakor meni tudi sam. Vsekakor je izvoz ena izmed najvažnejših sestavin proizvodnje, toda samo za tistega, ki ima pogoje za izvoz. Strinjamo se, da je potrebno poiskati največjega tudi na tem področju in to je storil že avtor sam, ko je objavil v tretji številki našega časnika tabelo in tako najbolje in najsmotrneje obvestil bralce.

Upamo, da se dobro razumemo. Upamo tudi, da tak način obveščanja zanima vse delovne kolektive in vse zaposlene. Zato menimo, da bi bilo dobro, ko bi tudi drugi polemizirali z nami, ali če bi prek »Javne tribune« polemizirali med seboj. Menimo, da obstaja veliko, veliko problemov, dilem in vprašanj, na katera bi lahko sami ali drug drugemu odgovarjali. To bi nas bolj kakor doslej usmerilo k našim problemom. Manj bi izgubljali sile v kritiki sistema in ne bi bežali od pogleda v ogledalo. Z drugimi besedami: bolj bi se ukvarjali s svojimi možnostmi.

V. K.

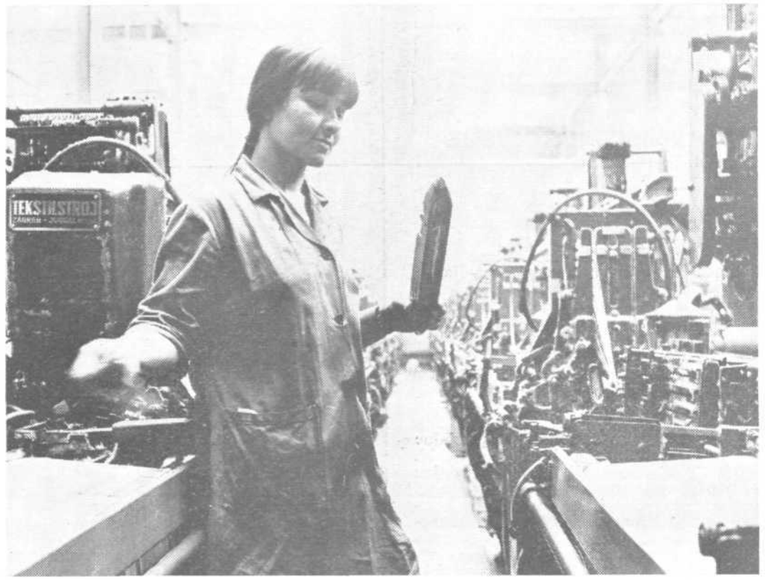

KRATKO SREČANJE

„Pozdravljam pobudo“

TAKO JE IZJAVIL PREDSEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE DANILO SBRIZAJ

V PREJŠNJI ŠTEVILKI smo obljubili, da se bomo v zvezi s pisanjem v naši rubriki »Iz gospodarstva« obrnili na nekatere tovariše. Tako smo predsedniku občinske skupščine profesorju Danilu Sbrizaju zastavili naslednje vprašanje:

● **Že v dveh številkah »Javne tribune« pišemo o gospodarstvu naše občine. To pisanje je po stilu in obdelavi specifično. Je namreč obveščanje prek nekakšnega »tekmovanja«. Kakor vsako drugo ima tudi to svojo dinamiko, svojo privlačnost in kajpada svoj namen, ki se ga da na kratko obeležiti takole: informirati vsakogar o delovni organizaciji, gospodarstvu, gospodarskih vejah, poslovanju in uspehih, z eno besedo: navesti vse najznačilnejše o delovni organizaciji in gospodarstvu. Ta cilj je, vsaj po odmevih sodeč, v precejšnji meri dosežen, kajti bralci se za rubriko zelo zanimajo. To zanimanje je kajpada zvezdasto: eni pritrjujejo, drugi kritizirajo, tretji dopolnjujejo, četrti imajo resne pripombe, peti pa tudi pohvale. Kakšno je vaše mnenje o tem?**

● »Najprej želim poudariti — je dejal na začetku tovariš Sbrizaj — da pozdravljam pobudo uredništva glasila, da je na tak način začelo obravnavati gospodarstvo in gospodarske organizacije. Četudi je metodā precej poenostavljena, četudi je, kakor pravite že sami, »tekmovalna«, nekakšen »kviz« iz našega gospodarstva, vseeno menim, da je tak način dober, saj omogoča vsakemu našemu občanu, da se seznani z gospodarsko organizacijo, vidi, kako velika je, kako posluje, kakšno akumulacijo ima in, kar je najpomembnejše, da izve, kje je v primerjavi z drugimi, podobnimi. Tak način je posrečen in razumljiv za vsakogar. Če je bil namen informirati, to pa je očitno, potem je ta metoda zame zares dobra.

Toda če me vprašate, kakšne dileme imam, potem moram reči, da sta pred menoj dve, izhajata pa iz enega in istega vprašanja: **kaj želimo doseči?** Ali želimo s tem tekmovanjem dobiti najboljšo ali največjo delovno organizacijo v gospodarstvu. Ta dilema se mi je porodila v prvi številki, ko ste na tak način začeli obravnavati gospodarstvo. Ko sem prebral naslov »Klub deseterice«, sem se vprašal, kaj je to, kaj želimo najti, največjega ali najboljšega. Rekel sem si: »Tu dileme niti ni.« Vsaj kar zadeva velikost. Tedaj sem prišel do naslednjih ugotovitev:

prvič, če gre za to, kdo je največji po številu zaposlenih, po dohodku, po skladih, po količnikih na zaposlenega, potem je to v redu in tu je vsekakor mogoče takšno tekmovanje, četudi s poenostavljenim primerjanjem. Toda kako najti največjega v gospodarstvu ali, smešno, recimo v trgovini in proizvodnji? Toda podatki so podatki in to je najvažnejše. Zato sem vse to sprejel kot željo, da se bralcu predstavijo največji, ker so prikazani nekateri podatki, za katere lahko rečemo, da so »stalni«, nato pa te podatke »točkujemo« in tako pridemo do — največjega. Mislim, da je to v redu in da vzbuja pri bralcu zanimanje, ga spodbuja k razpravi in polemiki itd.

drugič, toda če gre za iskanje največjega in najboljšega, potem se mi zdi, da tako ni mogoče dobiti odgovora na vprašanje, kdo je najboljši. Za tak odgovor niso dovolj samo objektivni podatki, ne zadoščajo samo te »konstante«, ampak še nekaj več. Tisto »več« pa v vašem pisanju ni očitno. Tega ni mogoče s takimi kombinacijami, kajti »najboljši« ni tisti, ki ima največ zaposlenih, oziroma ni nujno, da je. Ali na primer tisti, ki ustvarja največji dohodek in ima največ sredstev v skladih na zaposlenega. Da je temu tako, lahko navedem tudi nekaj primerov iz naše občine, ko dosegajo majhna podjetja z nekaj deset zaposlenimi izredne gospodarske in samoupravne rezultate, pa jih po tej metodologiji seveda ne moremo uvrstiti v kategorijo »največjih«, četudi bi po vseh drugih merilih morala biti v kategoriji »najboljših«. Torej ne gre samo za merila, ampak tudi za to, kakšni so medsebojni odnosi, kakšna je skrb za človeka itd.,« je dejal na koncu predsednik občinske skupščine Danilo Sbrizaj. V. K.

Odmevi

Objavljamo v celoti članek iz glasila delovnega kolektiva tovarne farmacevtskih in kemičnih izdelkov »Lek« iz Šiške »KO(LEK)TIVA«, objavljen v šesti številki pod naslovom »LEK PRVI«.

LEK prvi

»JAVNA TRIBUNA« je razvrstila najboljše tovarne v občini Šiška

V glasilu »Javna tribuna« občine Šiška, številka 2/72, je bil na svojstven način izvršen izbor desetih največjih delovnih organizacij v občini. V tem »klubu deseterice« kot je avtor članka skupino poimenoval, Lek dominira s tretjinsko prednostjo pred ostalimi najboljšimi podjetji. Gotovo drži, da naši tovarni to mesto pripada, vendar je nesprejemljiv sam pristop, še bolj pa merilo razvrščanja. Kar oglejmo si nekaj primerov (po zaključnih računih 1971).

Delovna organizacija	celotni dohodek v 000 din	točke
1. Slovenija avto	707,897	10
2. Litostroj	527,531	9
3. Slov. vino (centr.)	432,756	8
4. Lek	**302,584**	**7**
5. Viator	289,211	6

Delovna organizacija	dohodek v 000 din	točke
1. Lek	**124,375**	**10**
2. Litostroj	115,879	9
3. Slovenija vino	109,756	8
4. Viator	107,200	7
5. TDT	56,958	6

Delovna organizacija	bruto skladi v 000 din	točke
1. Lek	**76,451**	**10**
2. Slovenija vino	34,388	9
3. Pivovarna Union	29,087	8
4. Litostroj	21,633	7
5. Avtomontaža	19,321	6

Delovna organizacija	število zaposlenih	točke
1. Litostroj	3197	10
2. Viator	2446	9
3. Slovenija vino	2033	8
4. TDT	1151	7
5. Lek	**1000**	**6**

V skupnem seštevku vseh točk je Lek zasedel 1. mesto z 59 točkami. Sledijo: 2. Slovenija vino (40), 3. Slovenija avto (39), 4. Pivovarna Union (38), 5. Litostroj (37), 6. TDT (31), 7. Avtomontaža (29), 8. Tiki (25), 9. Viator (24), 10. Color (22).

Avtor upošteva celotni dohodek na zaposlenega, dohodek na zaposlenega in sklade na zaposlenega.

Negativna v enem in še bolj v drugem primeru je metodološka in sistematična zgrešenost.

Enačenje pomena celotnega dohodka, dohodka ali skladov še v lastni panogi večkrat ni dopustno, nikakor pa se takega načina ne moremo posluževati kar za celotno gospodarstvo. Kako je treba pristopiti k proučevanju ekonomske problematike?

Najprej si moramo postaviti cilj.

Od dobro ali slabo postavljenega cilja je največkrat odvisen uspeh naloge in pravilne ugotovitve. Če tega ne znamo definirati, potem sploh ne vemo, kaj bi radi in rezultat takega gledanja je pogosto napačna razlaga. V sedajšnji situaciji je navedeni prikaz prednosti za našo tovarno lahko zelo problematičnega pomena. Če bodo še vnaprej prodirale težnje tako imenovane »uravnilovke«, smo prvi, ki nas bodo privili, čeprav vemo, da se ne moremo pa tudi ne smemo primerjati s čisto trgovskimi organizacijami ali podjetji brez neke smiselne povezave.

V našem primeru pa lahko trdimo, da je navedeni poskus klasifikacije izraz pomanjkanja logike in predvsem ekonomskega znanja. Taki poskusi pa ne morejo nikomur koristiti.

Recimo, da si je avtor članka postavil nalogo, da prikaže velikost podjetij v občini Šiška. Mislim, da je potrebno najprej obdelati pojem, kaj je veliko podjetje; lahko pa vzamemo za velikost podjetja delež, ki ga dosega v svoji panogi v domačem ali širšem prostoru. Morda je še najpomembnejše, če upoštevamo ekonomske rezultate na zaposlenega. Za občino je lahko v določenem pogledu pomembnejše zaposlovanje delavcev. Torej je nujno, da ob postavljenem cilju uredimo izbor faktorjev, nato pa te faktorje ovrednotimo glede na njihov poudarek in težo. Šele nato preidemo k izračunu in konkretnim številkam.

S.

ODGOVOR: Naj nam tovariš S. ne zameri, da ga vprašamo kar naravnost: če imate več ekonomskega znanja in več spretnosti kakor mi, zakaj potem ne sedete in ne napišete za »Javno tribuno« novega članka in ne pokažete vsega svojega velikega znanja, s točno nakazanimi cilji, točno določeno strategijo in taktiko, s pravilno dozirano logiko itd.? Vaš članek v glasilu vašega kolektiva žal ne komentira naših poglavitnih ciljev, ki so več kakor jasni: **obvestiti in seznaniti širok krog bralcev, med njimi tudi tiste iz vaše tovarne, z delovnimi organizacijami, kolektivi, njihovim poslovanjem, zaposlenostjo itd.** In še nekaj: zainteresirati tako bralce kakor tudi tiste, ki lahko pišejo in polemizirajo, da skupaj obravnavamo vse, kar se dogaja v našem gospodarstvu. Menimo, da smo za naš namen imeli tako metodološko kakor faktografsko dovolj podatkov in smo v lahkotni »razpravi« vzbudili pri bralcu interes, da vidi, kdo sestavlja naše (občinsko) gospodarstvo in da si o posameznih njegovih dejavnikih zapomni nekaj podatkov. Prepričani smo, da po dveh »igrah« vsa občina ve, da je »Lek« prvi v občini, ko gre za skupno gospodarstvo in da je prvi, ko gre za industrijo. V prejšnji številki našega lista smo objavili prispevek inženirja Gorjupa, ki je izračunal, da je »Lek« na drugem mestu tudi v izvozu. Te podatke si bo zapomnil skoraj vsak bralec, četudi za ekonomista (nabitega z znanjem) nič ne pomenijo. Toda mi smo vendarle tisti dejavnik, ki mora obveščati, ne pa se ukvarjati s proučevanjem. Da ne bi tudi mi samo namigovali, pričakujemo vaš članek, ki ga bomo objavili z zadovoljstvom, posebno zato, ker si bi dobronamerni bralec zgoraj objavljenega članka lahko ustvari vtis, kakor da se pisec trudi prikazati bralcem »Ko(lek)tiva«, kako je res točno, da je »Lek« prvi, vendar da je to prvenstveno plod primitivizma in ne znanstvene analize. Ta primitivizem ne kaže svojih pravih ciljev. A kakšen je namen, da je nekdo sedel in izračunal, da je »Lek« prvi v občini? Težko vprašanje. Zato devalvirajmo informacijo.

V. K.